

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Blok 1 Maria, de moeder van Jezus Christus

1 maximumscore 3

drie van de volgende aspecten:

- Maria en het Christuskind dragen een kroon, als koninklijke figuren.
- Maria zit op een troon en/of het Christuskind zit op haar schoot als op een troon.
- Het Christuskind heeft het uiterlijk/de proporties van een volwassen man, waardoor hij eerder een god dan een kind is.
- Maria en het Christuskind hebben een vrijwel uitdrukingsloos gelaat en/of lijken onbeweeglijk en/of hebben een statische houding: dit maakt hen 'tijdloos' en/of 'niet van deze wereld'.
- Het beeld is streng symmetrisch: dit benadrukt het vorstelijke karakter.

per juist aspect

1

2 maximumscore 2

twee van de volgende antwoorden:

- De engel maakt een gebaar met de hand dat wijst op spreken en/of houdt een lint/banderol met tekst in zijn hand: dit verwijst naar de boodschap die hij Maria komt brengen.
- Maria's houding wijst op het luisteren naar de engel en/of op schrik vanwege de onverwachte verschijning van de engel.
- Boven het hoofd van Maria komt een duif aangevlogen: dit is de heilige Geest die de zwangerschap van Maria tot stand brengt.
- De lelie (in het midden) verwijst naar Maria's zuiverheid (zonder erfzonde geboren, 'onbevlekt ontvangen') en/of maagdelijkheid.

per juist antwoord

1

Opmerking

Wanneer als aspect wordt genoemd dat Maria en een engel te zien zijn, geen scorepunten toekennen.

Vraag	Antwoord	Scores
3	<p>maximumscore 2</p> <p>De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maria en de engel zijn realistischer (minder schematisch) en/of ruimtelijker dan voorheen uitgebeeld, met al wat plasticiteit en/of aannemelijke plooien in hun gewaden en/of de figuren worden (voor het eerst) in een overtuigende architectonische ruimte geplaatst • Dit weerspiegelt de eigen wereld van de gelovigen en/of het goddelijke komt op die manier dichterbij de mensen te staan: men was op zoek naar een menselijker beeld van het goddelijke (en/of van de religie) 	<p>1</p> <p>1</p>
4	<p>maximumscore 2</p> <p>twee van de volgende antwoorden:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Maria zit op een monumentale, rijk versierde troon (met een gouden kleed achter haar). – Ze wordt omringd door (een hemelse hofhouding van) engelen en heiligen (met aureolen), of: de hemel is voorgesteld als een ruimte vol engelen en heiligen, die zich om Maria's troon scharen. – Maria is veel groter dan de andere (hemelse) figuren. 	
	<p>per juist antwoord</p>	<p>1</p>
	<p><i>Opmerking</i></p> <p><i>Als in een antwoord alleen de rijke versiering is genoemd, geen scorepunten toekennen.</i></p>	
5	<p>maximumscore 2</p> <p>twee van de volgende voorbeelden:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Het altaarstuk staat vol bijbelse scènes/verhalen, waardoor het een grote educatieve en/of instructieve waarde had. – Omdat het werk gewijd is aan Maria, die de beschermvrouw van Siena is, heeft het een bijzondere waarde voor de vrome stedeling en/of is het van belang voor het wel en wee van de stad. – Het altaarstuk heeft een enorm formaat en/of is rijk versierd (met veel goud in de schildering en een gedecoreerde lijst): de stad bezat hiermee een kostbaar object, dat statusverhogend werkte (ook doordat het gemaakt is door Duccio). 	
	<p>per juist voorbeeld</p>	<p>1</p>

Vraag	Antwoord	Scores
6	maximumscore 2	
	De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:	
	<ul style="list-style-type: none"> • voorstelling: Rafaël schildert een tedere, liefhebbende moeder met een speels kind dat naar haar jurk grijpt, als eigentijdse figuren in een natuurlijke/landelijke omgeving. 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • kenmerkend voor de renaissance (een van de volgende): <ul style="list-style-type: none"> – Er is sprake van een grote natuurlijkheid van de gevoelens en/of de liefdevolle relatie tussen moeder en kind. Hiermee sluit Rafaël aan bij de aandacht voor de mens die opkomt in de renaissance. – Er is (zowel in voorstelling als vormgeving) uitgegaan van de (geïdealiseerde) zichtbare werkelijkheid. 	1
7	maximumscore 1	
	Het antwoord moet de volgende strekking hebben (een van de volgende):	
	<ul style="list-style-type: none"> – Maria is de middelares tussen de mens en Christus (bijvoorbeeld “zalige poort des hemels”): haar wordt gevraagd een goed woord voor de zondaars te doen, opdat zij in de hemel zullen komen (“moge Hij...door u onze gebeden aanvaarden”). – Tijdens het leven op aarde wordt zij aangeropen om de mens te verlossen van ziekte, onheil en kwaad (“verdrijf onze kwalen”, “schenk het licht aan de blinden”, “maak de boeien van de zondaars los”). 	
8	maximumscore 1	
	Er ontstaat een ruimtelijk / stereo-effect doordat de verschillende koren en de instrumentale ensembles op verschillende plaatsen musiceren.	
9	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • seconda prattica 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Er is sprake van een solist die instrumentaal begeleid wordt (monodie), of: de tekst is goed verstaanbaar omdat er maar één stem is 	1
10	maximumscore 2	
	De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:	
	<ul style="list-style-type: none"> • De hofkunstenaar in de renaissance was meestal wetenschappelijk onderlegd (geschoold in meerdere talen, in poëzie en retorica en met kennis van de Klassieke Oudheid). Dat verhoogde zijn zelfbewustzijn en maakte dat hij als individu kon handelen 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Bij opdrachtgevers stonden deze kunstenaars in hoog aanzien: machthebbers (Kerk en hof) pronkten graag met de beste kunstenaars, omdat die (met hun werk) bijdroegen aan hun eigen status van universeel ontwikkeld mens 	1

Vraag	Antwoord	Scores
11	<p>maximumscore 2</p> <p>twee van de volgende antwoorden:</p> <ul style="list-style-type: none"> – De pelgrim neemt graag een concrete herinnering mee naar huis van zijn bezoek (aan Lourdes). – Hij hoopt op genezing of op een wonder (bijvoorbeeld door het heilige water dat in een plastic Madonna kan worden meegenomen). – Met zo'n Mariabeeld kan de gelovige pelgrim zijn eigen devotie vormgeven of bestendigen. 	
	per juist antwoord	1
12	<p>maximumscore 3</p> <p>De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fritsch maakt een installatie van afgietsels van zo'n souvenirbeeld die ze geel verft: de hoeveelheid beelden/afgietsels doet denken aan de massaproductie voor de souvenirwinkels (en het geel geeft er een nieuwe / artistieke betekenis aan) • Postmodernisme (twee van de volgende): <ul style="list-style-type: none"> – Fritsch citeert uit de visuele beeldgeschiedenis: ze maakt onbekommerd gebruik van een bestaand beeld en plaatst het in een nieuwe context. – Ze gebruikt low culture objecten (souvenirs) om een serieus (museaal) werk te maken, of: ze beweegt zich op de grens tussen high en low culture. – Ze refereert met dit werk aan de wereld van massatoerisme en massacultuur zoals die spreekt uit de handel in Mariadevotie in Lourdes. – Ze relateert met dit werk (dat aan de wereld van de kitsch refereert) het idee dat kunst een ideaal vertegenwoordigt of 'de waarheid spreekt'. – Het werk heeft een eclectisch karakter en/of verschillende betekenislagen (door het kopiëren, vermenigvuldigen, geel schilderen van een Mariabeeld). 	<p>1</p> <p>2</p>

Vraag	Antwoord	Scores
13	maximumscore 2 De antwoorden moeten de volgende strekking hebben (twee van de volgende argumenten): <ul style="list-style-type: none">– (heiligenbeeld) Een geel gespoten (levensgroot) Mariabeeld wordt blasfemisch gevonden door gelovigen die in de eerste plaats een heiligenbeeld zien. Het werk op afbeelding 14 is een verzameling objecten, die (mede door de gele kleur) eerder als (abstracte) installatie dan als Mariabeeld wordt gezien.– (locatie) De locatie roept controverser op: gelovigen vinden dat een Mariabeeld thuishoort in een gewijde omgeving en/of het winkelend publiek wenst niet geconfronteerd te worden met een icoon van het katholieke geloof (en niet eens op een sokkel maar op straatniveau). Vergelijkbare beelden in een museum worden gemakkelijker geaccepteerd.– (esthetisch oordeel) Een uitvergroott souvenirbeeld wordt (in de openbare ruimte) al snel als kitsch veroordeeld. Kunstpubliek in het museum staat in principe open voor onverwachte presentaties of visies.	
	per juist argument	1

Blok 2 An American in Paris

- 14 maximumscore 1**
Het antwoord moet de volgende strekking hebben:
Pluggers waren nodig omdat er nog geen opnamemogelijkheden waren.
Om (bladmuziek van) nieuwe songs te kunnen verkopen moesten die nummers eerst bekend worden en dat was de taak van de pluggers.
- 15 maximumscore 3**
drie van de volgende kenmerken:
- De muziek kent veel herhalingen (zowel in melodie als in ritme), waardoor het lied uitnodigt tot meezingen (en de tekst is gemakkelijk te onthouden omdat elke zin begint met *I got...*).
 - De song wordt begeleid door een bigbandorkest: de bigband speelde in de jaren twintig en dertig in uitgaansgelegenheden.
 - De muziek heeft een duidelijk herkenbaar ritme dat uitnodigt tot dansen.
 - De muziek heeft een eenvoudige opbouw en/of een duidelijke couplet-refrein-structuur, waardoor de muziek goed in het gehoor ligt.
- per juist kenmerk

Vraag	Antwoord	Scores
16	<p>maximumscore 3</p> <p>drie van de volgende antwoorden:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Er is sprake van een symfonieorkest met een solist, zoals in een klassiek soloconcert of de piano wordt begeleid door een orkest met een klassieke samenstelling (strijkers, blazers, slagwerk). – Het werk heeft de klassieke structuur van een thema met variaties. – De muziek is veel ingewikkelder dan de oorspronkelijke song, want in de variaties wordt de melodie omspeeld en/of verwerkt, waardoor deze soms moeilijk te herkennen is (de luisteraar moet - door de ingewikkelde opbouw - goed opletten om het oorspronkelijke thema te kunnen blijven volgen). – Er wordt veel gebruikgemaakt van dissonante samenklanken (zoals in de moderne kunstmuziek uit die tijd). 	
	per juist antwoord	1
17	<p>maximumscore 2</p> <p>In de muziek worden flarden van indrukken weergegeven, waarbij verwezen wordt naar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Paris</i>: Je hoort (in het eerste deel) vrolijke, frivole muziek met een luchtige sfeer die met Parijs wordt geassocieerd en/of nabootsing van het drukke verkeer in een grote stad (geluid van autotoeters) • <i>American</i>: Je hoort (in het tweede deel) een jazzy/blues-achtige melodie die verwijst naar Amerika 	<p>1</p> <p>1</p>
18	<p>maximumscore 1</p> <p>Het antwoord moet de volgende strekking hebben: Het verhaal over een Amerikaanse ex-soldaat die in de Tweede Wereldoorlog Europa had helpen bevrijden, vervulde de Amerikanen met trots en maakte het herkenbaar.</p>	
19	<p>maximumscore 2</p> <p>De antwoorden moeten de volgende strekking hebben (twee van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none"> – Sommige dansers figureren als ‘tableaux vivants’ en worden zo onderdeel van het decor en/of er zijn uitgesneden (decor)figuren tussen de dansers geplaatst die nauwelijks van de echte dansers te onderscheiden zijn (soms is niet goed te zien of een figuur een decorstuk is of een danser). – Een danser/acteur draagt een sandwichbord (Toulouse-Lautrec) en is daarmee een decorstuk en/of het sandwichbord verandert in het decor voor een volgende scène. – Een getekende figuur (hoofdpersoon Jerry) komt los van het decor en gaat dansen. 	
	per juist antwoord	1

Vraag	Antwoord	Scores
20	maximumscore 2	
	drie van de volgende antwoorden:	
	– Jerry maakt draaibewegingen vanuit heupen en knieën (zoals in de rock&roll) en/of Jerry maakt twistbewegingen.	
	– Er worden kicks met de onderbenen gemaakt (zoals in de rock&roll).	
	– Jerry maakt wapperende bewegingen met de handen (zoals in jazzdans).	
	– Er wordt met gebogen knieën gedanst (zoals in jazzdans).	
	indien drie antwoorden juist	2
	indien twee antwoorden juist	1
	indien minder dan twee antwoorden juist	0
21	maximumscore 2	
	twee van de volgende kenmerken:	
	– vrij hoog tempo (met vaart)	
	– stuwende ritmiek (beweging, wil vooruit) met duidelijke accenten	
	– duidelijk herkenbare maatsoort/ritme	
	per juist kenmerk	1
22	maximumscore 3	
	drie van de volgende antwoorden:	
	– Klassieke dans op spitzten in bijbehorende kleding wordt ingezet om de karakteristieken 'betoverend' en 'lief en verlegen' weer te geven.	
	– Show- of jazzdans wordt ingezet om de karakteristiek 'opwindend' uit te beelden.	
	– Populaire (charleston-achtige) dans verwijst naar de eigenschap 'eigentijds'.	
	– Oefeningen uit de klassieke balletles worden gebruikt om de serieuze, studieuze houding van Lise uit te beelden.	
	– Uitgelaten klassieke dans verwijst naar variétédans, ingezet om het 'vrolijkste meisje van de wereld' uit te beelden.	
	per juist antwoord	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

23 maximumscore 1

Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

Deze musicalfilm kan tot de hoge kunst gerekend worden want (een van de volgende):

- er wordt een topprestatie gevraagd van en geleverd door alle makers en/of er is sprake van grote virtuositeit bij de uitvoerders, die vaak tegelijkertijd moeten dansen, zingen en acteren.
- er is naar de grootst mogelijke perfectie gestreefd, waarbij artiesten van naam (hier Gene Kelly) of de beste kunstenaars van het genre zijn ingezet en/of waarvoor een ingenieus decor is ontworpen (met fraaie belichting) met verwijzingen naar de (hoge) kunst van Toulouse-Lautrec.

of

De(ze) musicalfilm is lage kunst, want (een van de volgende):

- musical en ook de musicalfilm richten zich op een zo groot mogelijk publiek en daardoor zijn commerciële motieven vaak doorslaggevend (waardoor kunstzinnige verdieping en/of maatschappijkritiek onmogelijk wordt): dit past bij de lage kunst van de massacultuur.
- de film wordt in bioscopen gedraaid (in plaats van in het theater) en is daarmee niet elitair, maar voor een groot publiek en daarmee massacultuur.
- de film is een eenvoudig liefdesverhaal met een happy end.

Blok 3 Engelen

24 maximumscore 1

Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

De engel wijst de koningen op de ster en fungeert daarmee als een boodschapper van God.

25 maximumscore 2

Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

- Bij het Laatste Oordeel (als volgens de christelijke leer Christus terugkomt op aarde) wordt de mensheid gescheiden: wie goed geleefd heeft gaat naar de hemel/het paradijs, wie slecht geleefd heeft (en geen berouw toont maar volhardt in zijn zonden) moet naar de hel 1
- Michaël weegt de zielen (van de doden en de levenden) om vast te stellen of zij goed of slecht zijn en bepaalt daarmee hun lot 1

26 maximumscore 1

Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

De middeleeuwse kunst stond in dienst van de geloofsinhoud, die helder en aansprekend moest worden overgebracht aan de gelovigen, of: de middeleeuwse kunst was gericht op het geestelijke / symbolische.

Vraag	Antwoord	Scores
27	<p>maximumscore 1</p> <p>Het antwoord moet de volgende strekking hebben (een van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none"> – Een beeldhouwer, die in de middeleeuwen deel uitmaakte van een collectief bouwteam, bleef als ambachtsman anoniem. – Een beeldhouwer plaatste zichzelf in de middeleeuwen niet op een voetstuk: hij werkte voor God en niet voor zijn eigen gewin of eer. 	
28	<p>maximumscore 3</p> <p>De antwoorden moeten de volgende strekking hebben (drie van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none"> – (kleurgebruik) Er is (vooral) in zwart wit (en sferisch) gefilmd, dat maakt de film minder realistisch en doorbreekt de conventie: het zorgt ervoor dat de toeschouwer eerder nadenkt over de film (dan zich identificeert met een hoofdpersoon). – (decoupage) De shots zijn langer dan gemiddeld, waardoor de toeschouwer de tijd krijgt om het hele beeld in zich op te nemen en gedetailleerder kijkt. – (montage) De montage is niet gericht op een hoofdhandeling, maar vooral op vorm (bijvoorbeeld de beweging van de fietser en het vliegtuig, gevolgd door de ‘rijder’ in het vliegtuig), waardoor de betekenis van de beelden op zichzelf staat. – (cameravoering) De camera beweegt veel, waardoor het beeld letterlijk aan je voorbij glijdt en waardoor een afstandelijkheid wordt gecreëerd (bijvoorbeeld de bewegende camera in het vliegtuig). – (montage) Het shot van de vleugel staat los van wat eraan vooraf gaat en daarna komt. Dit zet de toeschouwer aan het denken. – (camerastandpunt) Expliciet gebruik van camerastandpunten als vogelperspectief en kikvorspectief, waardoor de beelden in ongewone hoeken aan de toeschouwer gepresenteerd worden. – (camera) Subjectief standpunt, alsof je door de ogen van een personage ziet wat hij ziet. <p>per juist antwoord</p>	<p>1</p>
29	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • De waarnemer/engel kan de gedachten van de mensen horen • Alleen (onschuldige) kinderen zien de engel, volwassenen niet 	<p>1</p> <p>1</p>

Opmerking

Als het antwoord gaat over het vliegen of het hoge standpunt, geen scorepunten toekennen.

Vraag	Antwoord	Scores
30	<p>maximumscore 1</p> <p>Het antwoord moet de volgende strekking hebben: De (mooie, sexy) engel is hier een onbereikbare vrouw, die bereid is haar hemels bestaan op te geven voor een geur (en zo voor de man die de deodorant gebruikt die ze ruikt). Dan moet die deodorant wel heel verleidelijk zijn: een ultiem verkoopargument.</p>	
31	<p>maximumscore 2</p> <p>Het antwoord moet de volgende strekking hebben:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het presenteren van engelen als aantrekkelijke vrouwen past in een hedonistisch maatschappijbeeld, omdat daarin alles wordt betrokken op de genotzoekende egocentrische mens, in dit geval de man • De commercial versterkt dit door (een van de volgende): <ul style="list-style-type: none"> – een hedonistisch ideaalbeeld te tonen (een imago, waar men zich aan kan spiegelen). – een te begeren object/product te tonen. – oppervlakkig commentaar te leveren op het hedonistisch maatschappijbeeld (eerder met een kwinkslag dan echte kritiek, want het begeren moet overeind blijven). – status te geven aan het getoonde object of imago door middel van een kunstzinnige uitvoering. 	<p>1</p> <p>1</p>
32	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het is beledigend want (een van de volgende): <ul style="list-style-type: none"> – engelen hebben een belangrijke rol in een wereldreligie en mogen derhalve niet gebruikt worden om producten die niets met deze religie te maken hebben, aan te prijzen. – engelen hebben een belangrijke rol in een wereldreligie en mogen derhalve niet voorgesteld worden als verleidelijk wezen. • Het is niet beledigend bedoeld, want (een van de volgende): <ul style="list-style-type: none"> – engelen hebben in deze film geen religieuze betekenis, maar staan symbool voor de onbereikbare vrouw. (De makers hebben dit zo duidelijk benadrukt dat het gebruik van vrouwelijke engelen niet gezien kan worden als aanklacht tegen een religie.) – engelen hebben in deze film geen religieuze betekenis, maar zijn enkel wezens van wie je het minst zou verwachten dat ze hun keuze voor een man zouden laten afhangen van een bepaalde geur (deodorant). 	<p>1</p> <p>1</p>

Bronvermeldingen *(voor zover deze niet elders in het examen zijn aangegeven)*

tekst 2	Enzo Carli, Duccio in Siena, Atrium, Alphen aan de Rijn, 1984
tekst 7	Anton van Run, Kunstschrift 6/2000